

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura NIK w Rzeszowie

LRZ.410.4.5.2025

Pan Antoni Kula
Dyrektor Zespołu Szkół
w Sokołowie Małopolskim
ul. Lubelska 37, 36 – 050 Sokołów
Małopolski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/079 Profilaktyka i leczenie zaburzeń odżywiania

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół w Sokołowie Małopolskim ¹ – Technikum ² , ul. Lubelska 37, 36-050 Sokołów Małopolski.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Antoni Kula, Dyrektor Zespołu, od 1 września 2018 r. (akta kontroli str. 2 -3)
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania w zakresie profilaktyki i leczenia zaburzeń odżywiania oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli mają one istotny wpływ na ustalenia i oceny.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Alina Walenia, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/21/2025 z 11 lutego 2025 r. (akta kontroli str. 1-3)

¹ W skład którego wchodziły: Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Szkoła Branżowa I stopnia, dalej: Zespół lub Szkoła.

² Jednostka, na próbie której przeprowadzono badania w kontrolowanym zakresie, dalej: Technikum.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Technikum w niewielkim zakresie rozpoznawano potrzeby uczniów w zakresie edukacji zdrowotnej dotyczącej zaburzeń odżywiania, w efekcie czego podejmowano jedynie ograniczone działania profilaktyczne, związane głównie z edukacją prozdrowotną. Nie udzielano również pomocy psychologiczno-pedagogicznej, osobom z otyłością.

W latach szkolnych 2021/2022 – 2024/2025 Dyrektor Szkoły nie udzielał indywidualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej mającej na celu wsparcie uczniów z nieprawidłową masą ciała (niedowaga, nadwaga, otyłość). Działania Szkoły skierowane były do wszystkich uczniów i obejmowały głównie profilaktykę w zakresie zaburzeń odżywiania poprzez edukację i upowszechnianie wiedzy o zasadach racjonalnego odżywiania. Ustalono, że zwiększała się liczba uczniów Technikum, u których stwierdzono nieprawidłową masę ciała, a ich udział w ogólnej liczbie uczniów wynosił od 18,2% do 21,1%. Szkoła nie posiadała informacji o przyczynach stwierdzonej nieprawidłowej masy ciała uczniów (niedowagi, nadwagi i otyłości), czy wynikało to z zaburzeń w odżywianiu, czy też z czynników genetycznych lub z powodu innych chorób. Działania profilaktyczne prowadzone były wobec wszystkich uczniów, bez ich ukierunkowania na indywidualną pomoc i ograniczone były do edukacji wynikającej z realizacji treści podstawy programowej przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych. Programy Szkoły dotyczące wychowania i profilaktyki w niewielkim zakresie uwzględniały problematykę zaburzeń odżywiania. Programy te obejmowały głównie zadania z zakresu edukacji obywatelskiej, zdrowia psychicznego dzieci, wspierania umiejętności cyfrowych i zawodowych. Działalność Szkoły obejmująca edukację prozdrowotną, w tym także w zakresie zaburzeń odżywiania wynikała głównie z realizacji podstawy programowej Technikum w ramach przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych. Tematyka dotycząca edukacji prozdrowotnej stanowiła niewielki zakres zrealizowanych tematów w ramach cyklu kształcenia poszczególnych przedmiotów (biologii, edukacji dla bezpieczeństwa, wychowania fizycznego, zasad żywienia, pracowni planowania i organizacji produkcji gastronomicznej). W Szkole nie było także realizowanych własnych edukacyjnych programów autorskich, ani też zewnętrznych programów o tematyce związanej z zaburzeniami odżywiania.

Problematyka edukacji prozdrowotnej, profilaktyki zaburzeń odżywiania w niewielkim zakresie została uwzględniona w Programie wychowawczo-profilaktycznym obowiązującym na lata 2021 – 2025, a następnie w planach pracy wychowawczo-profilaktycznej Zespołu, jako jedno z dziewięciu zaplanowanych zadań. Działania ujęte w planach pracy wychowawczo-profilaktycznych obejmowały głównie propagowanie idei prozdrowotnych na lekcjach wychowawczych, wychowania do życia w rodzinie.

Kontrola wykazała, że nierzetelnie prowadzone było rozpoznanie problemów uczniów poprzedzające sporządzanie diagnoz środowiska szkolnego w zakresie potrzeb rozwojowych uczniów, a następnie corocznej aktualizacji Programu wychowawczo-profilaktycznego Szkoły dokonywanej w formie planów pracy wychowawczo-profilaktycznych.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

W procesie diagnozowania i planowania działań profilaktycznych i edukacji prozdrowotnej nie uwzględniono informacji pozyskanych od higienistki szkolnej wskazujących na problemy i potrzeby w zakresie zaburzeń odżywiania. Niepełne zidentyfikowanie potrzeb w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia związanej z zaburzeniami odżywiania, wpłynęło na niewielki zakres działań dotyczących upowszechniania wiedzy o zasadach racjonalnego odżywiania. Nierzetelne diagnozowanie potrzeb miało wpływ na niepełny zakres prowadzonych przez Szkołę działań edukacyjnych związanych z zaburzeniami odżywiania.

Zadania Szkoły w zakresie profilaktyki zaburzeń odżywiania nie zostały określone w Statucie Szkoły, który w sposób ogólny określał działania dotyczące profilaktyki i wychowania. Statut wskazywał na realizację Programu wychowawczo-profilaktycznego, a także nakładał obowiązek w zakresie rozpoznawania i analizowania indywidualnych potrzeb rozwojowych i problemów uczniów. Nie stwierdzono, aby rozpoznawano potrzeby i monitorowano uczniów z grupy ryzyka zaburzeń odżywiania z nieprawidłową masą ciała. Szkoła nie podejmowała współpracy z uczniami i ich rodzicami, u których zdiagnozowano zaburzenia odżywiania.

Kontrola wykazała, że poprawnie ustalone zostały w Statucie Szkoły zasady organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej z uwzględnieniem wymaganych kwalifikacji właściwych osób. W profilaktyce zaburzeń odżywiania nie angażowano pedagoga szkolnego, pedagoga specjalnego, ani też psychologa. Dyrektor Szkoły nie organizował indywidualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów ze zdiagnozowaną nieprawidłową masą ciała, tj. z potrzebami wsparcia w zakresie zaburzeń odżywiania. Liczba uczniów z nieprawidłową masą ciała wskazywała na konieczność podejmowania zwiększonych działań w tym zakresie. Działania profilaktyczne obejmowały wszystkich uczniów Zespołu, w tym Technikum, bez ich ukierunkowania na indywidualną pomoc dla uczniów, u których zdiagnozowano nieprawidłową masę ciała, będącą ryzykiem występowania zaburzeń w odżywianiu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania w zakresie profilaktyki i leczenia zaburzeń odżywiania oraz ich efekty.

Opis stanu faktycznego

1.1. W Statucie Zespołu wskazano, że Szkoła realizuje cele i zadania określone w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁶, które szczegółowo ujęto w statutach poszczególnych szkół wchodzących w skład Zespołu. Szkoła m.in. powinna posiadać program wychowawczo-profilaktyczny dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb środowiska lokalnego, uwzględniający cele i zadania Szkoły. Zadania Szkoły powinny uwzględniać optymalne warunki rozwoju ucznia, zasady bezpieczeństwa oraz zasady promocji i ochrony zdrowia. Statut Zespołu w sposób ogólny określał zakres

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 737, ze zm.

zadań dotyczących wychowania i profilaktyki poprzez realizację programu wychowawczo-profilaktycznego, nie wskazywano zadań dotyczących profilaktyki zaburzeń odżywiania.

Zgodnie z postanowieniami Statutu Technikum⁷ będącego publiczną szkołą o pięcioletnim okresie nauczania na podstawie programowej ośmioletniej szkoły podstawowej⁸ kształcenie odbywało się w zawodach: technik żywienia i usług gastronomicznych, technik ekonomista, technik elektronik, technik handlowiec, technik informatyk i technik teleinformatyk. Statut Technikum w sposób ogólny przedstawiał cele i zadania tj. określone w ustawie Prawo oświatowe, a także w programie wychowawczo-profilaktycznym.

Określone w Statucie zadania Zespołu, w tym także Technikum dotyczące profilaktyki i wychowania obejmowały m.in.: realizację programu wychowawczo-profilaktycznego; rozpoznawanie i analizowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i problemów uczniów; realizację określonej tematyki prozdrowotnej na godzinach do dyspozycji wychowawcy oddziału.

(akta kontroli str. 4 – 38, 179 – 183)

Diagnozy potrzeb i problemów dotyczące Zespołu⁹ opracowane zostały corocznie dla lat 2021/2022 – 2024/2025, które były podstawą do opracowania Programu wychowawczo-profilaktycznego na dany rok szkolny. W poszczególnych latach szkolnych diagnozę w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka przeprowadzano w oparciu o: badania ankietowe skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli; wnioski wynikające z analizy dokumentacji szkolnej; protokoły z posiedzeń Rad Pedagogicznych; sprawozdania z pracy Zespołów Przedmiotowych; notatki służbowe pedagoga szkolnego i specjalnego oraz psychologa (w roku szkolnym 2023/2024, 2024/2025).

Zidentyfikowane w diagnozach czynniki ryzyka ukierunkowane były głównie na przestrzeganie norm społecznych, motywację do uczenia się, nie wskazywały natomiast problemów związanych ze stanem zdrowia uczniów, nieprawidłową masą ciała, promowaniem zdrowego stylu życia czy zaburzeniami w odżywianiu.

W diagnozach potrzeb za lata 2021/2022 – 2024/2025 zagrożenia związane z zaburzeniami odżywiania zidentyfikowano w następującym zakresie:

- w diagnozie na rok szkolny 2021/2022 nie wskazano zagrożeń związanych z zaburzeniami odżywiania;

⁷ Uchwała nr XII/2017/2018 Rady Pedagogicznej Zespołu Szkół w Sokołowie Młp. w sprawie zatwierdzenia Statutu Technikum.

⁸ W związku z reformą edukacji od 1 września 2019 r. utworzone zostało pięcioletnie technikum na podstawie ośmioletniej szkoły podstawowej. W roku szkolnym 2019/2020 było 2 klasy technikum po gimnazjum i 2 klasy po szkole podstawowej. W latach szkolnych 2021/2022 – 2022/2023 były dwa rodzaje technikum (4 i 5 letnie), a w okresie od roku szkolnego 2023/2024 już tylko technikum 5 letnie.

⁹ Diagnoz takich nie opracowywano dla poszczególnych Szkół wchodzących w skład Zespołu (Liceum, Technikum, Branżowa Szkoła I stopnia). Diagnozy nie zawierały potrzeb i problemów z wyszczególnieniem dla poszczególnych Szkół, tylko prezentowały problemy w sposób ogólny dla wszystkich Szkół wchodzących w skład Zespołu.

- w diagnozie na rok szkolny 2022/2023 wskazano propagowanie wiedzy wśród uczniów nt. zdrowego odżywiania się; nie wyszczególniono czynników ryzyka w tym zakresie;

- w diagnozie na rok szkolny 2023/2024 wskazano promowanie wśród młodzieży zdrowego stylu życia (aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania się), utrwalanie zachowań prozdrowotnych; nie wyszczególniono czynników ryzyka w tym zakresie;

- w diagnozie na rok szkolny 2024/2025 wskazano działanie osób tzw. popularnych, które wykorzystując swoją silną pozycję w klasie mogłyby propagować szkodliwe postawy (zaburzenia odżywiania, niska frekwencja, niska motywacja szkolna, zachowania ryzykowne, używki); nie wyszczególniono czynników ryzyka w tym zakresie.

Dyrektor Szkoły identyfikując potrzeby i zagrożenia, które następnie były prezentowane w corocznych diagnozach potrzeb i problemów uczniów Zespołu¹⁰, nie uwzględniał informacji higienistki szkolnej o stanie zdrowia uczniów, liczbie uczniów z nieprawidłową masą ciała (wg sprawozdań z działalności gabinetu profilaktycznego Szkoły). W związku z niewykorzystaniem dostępnych informacji, rozpoznanie potrzeb w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia było nierzetelne. W diagnozach potrzeb i problemów uczniów nie wskazane zostały potrzeby w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia w oparciu o zgromadzenie rzetelnych i aktualnych danych, w udokumentowany sposób, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 81 – 92, 93 – 109)

W latach szkolnych 2021/2022 – 2024/2025¹¹ w Technikum odsetek uczniów z nieprawidłową masą ciała wynosił od 18,2% do 21% i związany był głównie z nadwagą i otyłością masy ciała, tj.:

- w roku szkolnym 2021/2022 – z ogólnej liczby 227 uczniów, nadwaga i otyłość dotyczyła 47, niedowaga – 1, tj. 21,1% ogólnej liczby uczniów,

- w roku szkolnym 2022/2023 – z ogólnej liczby 227 uczniów, nadwaga i otyłość dotyczyła 41, niedowaga – 3, tj. 19,4% ogólnej liczby uczniów,

- w roku szkolnym 2023/2024 – z ogólnej liczby 212 uczniów, nadwaga i otyłość dotyczyła 42, niedowaga – 2, tj. 20,8% ogólnej liczby uczniów,

- w roku szkolnym 2024/2025 – z ogólnej liczby 198 uczniów, nadwaga i otyłość dotyczyła 27, niedowaga – 9, tj. 18,2% ogólnej liczby uczniów.

W okresie tym na podstawie pomiarów masy ciała i wzrostu nie stwierdzono skrajnej niedowagi, natomiast otyłość dotyczyła 18 uczniów z 227 (7,9%) w latach szkolnych 2021/2022 – 2022/2023, 18 uczniów z 212 (8,5%) w roku szkolnym 2023/2024 oraz 12 uczniów z 198 (6,1%) w roku szkolnym 2024/2025. Liczba uczniów z niedowagą zwiększyła się i wynosiła odpowiednio: jeden uczeń w roku szkolnym 2021/2022, trzech w roku 2022/2023, dwóch w roku szkolnym 2023/2024 i dziewięciu w roku 2024/2025.

(akta kontroli str. 54 – 56)

¹⁰ Nie identyfikowano zagrożeń i czynników ryzyka dla poszczególnych Szkół wchodzących w skład Zespołu Szkół, w tym dla Technikum.

¹¹ Na podstawie badań przesiewowych prowadzonych raz w roku przez higienistkę szkolną w poszczególnych klasach Technikum.

Higienistka szkolna przekazała, że nie posiadała informacji, aby do Technikum uczęszczali uczniowie z anoreksją lub bulimią. W przypadku uczniów z niskim BMI „w kartach zdrowia ucznia” wskazywana była ich niska waga powiązana z niskim wzrostem. W grupie uczniów o stwierdzonej niedowadze ich waga wynikała z uwarunkowań rodzinnych (niskorosłość, niedowaga) i była systematycznie wykazywana od 6 roku życia. Znaczna część uczniów z nadwagą i otyłością pozostawała pod opieką poradni endokrynologicznej. Ogólny stan zdrowia uczniów podlegał analizie po zwrocie od lekarza rodzinnego karty badań profilaktycznych. W przypadku uczniów Technikum z nieprawidłową masą ciała lekarze nie wskazywali dla Szkoły zaleceń i nie określali dalszych postępowań. Analiza kart badań profilaktycznych w zakresie wzrostu i wagi wykazała, że grupa uczniów z nieprawidłową masą ciała od lat zmagająca się z problemami nadwagi lub otyłości.

(akta kontroli str. 57 – 66, 67 – 80)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Szkoły nie wnioskował o to, aby higienistka szkolna przedstawiała Radzie Pedagogicznej zagadnienia dotyczące edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia. Higienistka nie uczestniczyła w posiedzeniach Rady Pedagogicznej jak również w zebraniach Rady Rodziców. Dyrektor posiadał sprawozdania z działalności gabinetu profilaktyki za lata 2021/2022 – 2024/2025, w których zamieszczone zostały dane ogólne o stanie zdrowia młodzieży (w tym o uczniach z nieprawidłową masą ciała).

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że w zebraniach rady rodziców może uczestniczyć higienistka szkolna w celu omówienia zagadnień z zakresu edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia uczniów. W związku z faktem, iż nie miała takiego obowiązku, przekazywała tylko informacje o stanie zdrowia uczniów w formie sprawozdania z działalności gabinetu profilaktycznego za poszczególne lata szkolne.

Zgodnie ze Statutem Szkoły Dyrektor mógł tworzyć spośród nauczycieli i specjalistów zespoły wychowawcze, przedmiotowe lub inne zespoły problemowo-zadaniowe, np. w celu zapoznania się z problemami zdrowotnymi i rodzinnymi uczniów danej klasy. W przypadku uczniów z nieprawidłową masą ciała w celu zidentyfikowania ich przyczyn (np. zaburzeń odżywiania) taki zespół nie był powoływany w Szkole, z uwagi, iż – jak wskazał Dyrektor Szkoły – nie było takich potrzeb.

(akta kontroli str. 179 – 183)

Gabinet profilaktyczny Szkoły¹², w którym higienistka szkolna udzielała świadczeń uczniom, wyposażony był m.in. w wagę lekarską do pomiaru masy ciała i wzrostu. Została ona zakupiona w 2015 r.¹³, a do czasu niniejszej kontroli nie była poddawana legalizacji, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 515 – 534)

¹² Wyposażenie gabinetu finansowane było zarówno ze środków Szkoły jak i zewnętrznych, tj. w 2015 r. i w 2017 r. z dotacji na wyposażenie gabinetów profilaktyki szkolnej.

¹³ Faktura F23/15/9141 z dnia 14 października 2015 r. wystawiona przez Hurtownię Farmaceutyczną w Rzeszowie.

1.2. Statut Szkoły¹⁴ określa, że Technikum prowadzi działalność w zakresie wychowania i profilaktyki poprzez rozpoznawanie i analizowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i problemów uczniów. W Statucie Technikum nie zostały wyszczególnione zadania z zakresu edukacji prozdrowotnej obejmującej m.in. profilaktykę zaburzeń w odżywianiu.

(akta kontroli str. 4 – 35)

W okresie objętym kontrolą dla Zespołu (bez wyszczególnienia zadań dla poszczególnych szkół) został opracowany Program wychowawczo-profilaktyczny i zatwierdzony do realizacji przez Radę Pedagogiczną Zespołu¹⁵ na lata 2021 – 2025. Na każdy rok szkolny 2021/2022 – 2024/2025 dodatkowo na podstawie ogólnych założeń Programu wychowawczo-profilaktycznego opracowywano plan działań w oparciu o diagnozę potrzeb i problemów¹⁶. Program wychowawczo-profilaktyczny zawierał ogólne treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców, bez wyszczególnienia problemów dotyczących profilaktyki zaburzeń odżywiania. W Programie wychowawczo-profilaktycznym sformułowany został cel główny i dziesięć celów szczegółowych, z których jeden dotyczył promowania zdrowego, ekologicznego i bezpiecznego stylu życia poprzez organizowanie akcji propagujących zdrowy i higieniczny tryb życia. W części dotyczącej strategii wychowawczo-profilaktycznej Szkoły w obszarze rozwoju fizycznego określone zostały dwa działania nawiązujące do edukacji prozdrowotnej, tj.: kształtowanie umiejętności podejmowania i realizacji zachowań prozdrowotnych oraz podnoszenie świadomości uczniów w zakresie wpływu stylu życia na zdrowie. Szczegółowe działania na poszczególne lata szkolne ujmowane były w formie Planu pracy wychowawczo-profilaktycznej¹⁷.

(akta kontroli str. 4 – 38, 39 – 53, 110 - 125)

Plany pracy wychowawczo-profilaktycznej na poszczególne lata szkolne określały sferę wspomagania ucznia w rozwoju. Zadania¹⁸ sformułowano zgodnie z treścią zawartą w podstawie Programu wychowawczo-profilaktycznego, i tak:

- Plan pracy wychowawczo-profilaktycznej na rok szkolny 2021/2022 w obszarze zdrowego stylu życia, edukacji zdrowotnej wskazywał dziewięć zadań, z czego trzy nawiązywały do zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej, sposobów utrzymania odpowiedniej masy ciała we wszystkich okresach życia. Zadania te zaplanowane zostały do realizacji na lekcjach wychowania fizycznego, godzinie wychowawczej, edukacji dla bezpieczeństwa, a także w formie pogadanek;
- Plan pracy wychowawczo-profilaktycznej na rok szkolny 2022/2023 w obszarze promowanie zdrowego, ekologicznego i bezpiecznego stylu życia wskazywał

¹⁴ §6 rozdział 2 Statutu Technikum przyjętego uchwałą Rady Pedagogicznej Zespołu Szkół nr XII/2017/2018 z dnia 8 listopada 2017 r. w sprawie zatwierdzenia Statutu Technikum..

¹⁵ Uchwała Rady Rodziców Zespołu Szkół w Sokołowie Młp. nr III/2021/2022 z dnia 27 września 2021 r. w sprawie zatwierdzenia do realizacji Programu wychowawczo – profilaktycznego Zespołu Szkół w Sokołowie Młp. na lata 2021 – 2025.

¹⁶ Którą sporządzano co roku.

¹⁷ Uchwały Rady Rodziców przy Zespole Szkół w Sokołowie Młp. w sprawie zaopiniowania planów pracy/działania wychowawczo – profilaktycznych na poszczególne lata szkolne 2021/2022 – 2024/2025 z dnia: 22 września 2021 r., 15 listopada 2022 r., 14 września 2023 r., 12 września 2024 r.

¹⁸ Plany określały zadania w sposób ogólny bez wskazania liczby godzin oraz terminów ich realizacji.

dziewięć zadań, z tego cztery nawiązywały pośrednio do zaburzeń odżywiania. Zadania te zaplanowane zostały do realizacji na lekcjach w ramach realizacji podstawy programowej na godzinach wychowania fizycznego, godzinach wychowawczych, biologii, edukacji dla bezpieczeństwa, a także w formie pogadarek. W obszarze modelowania postaw prozdrowotnych i propagowania zdrowego stylu życia zadania zostały zaplanowane do realizacji w ramach podstawy programowej przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych z dietetyki, zasad odżywiania, zdrowego stylu życia, zdrowego odżywiania;

- Plan działań wychowawczo-profilaktycznych na rok szkolny 2023/2024 w obszarze promowania zdrowego, ekologicznego i bezpiecznego stylu życia wskazywał 12 zadań, z tego trzy nawiązywały pośrednio do zaburzeń odżywiania. Zadania te zaplanowane zostały do realizacji na lekcjach w ramach realizacji podstawy programowej na godzinach wychowania fizycznego, godzinach wychowawczych, biologii, edukacji dla bezpieczeństwa, a także zajęć z pedagogiem i pedagogiem specjalnym.

- Plan pracy wychowawczo-profilaktycznej na rok szkolny 2024/2025 w obszarze edukacja prozdrowotna w szkole – kształtowanie zachowań służących zdrowiu, rozwijaniu sprawności fizycznej i nawyku aktywności ruchowej – zaplanowano do realizacji jedno z dziewięciu zadań (propagowanie idei prozdrowotnych) na lekcjach wychowawczych, biologii i wychowania do życia w rodzinie, a także zajęć z pedagogiem i pedagogiem specjalnym.

W wyjaśnieniu Dyrektor Zespołu wskazał, że Plany opracowywane były z wykorzystaniem wielu źródeł informacji – diagnoz pedagogów szkolnych, informacji o stanie zdrowia uczniów, obserwacji zachowania uczniów podczas pobytu w Szkole, informacji nauczycieli, zaleceń Ministra Edukacji i Kuratora Oświaty na dany rok szkolny.

(akta kontroli str. 126 – 183, 362 – 364)

1.3. W Planach pracy wychowawczo-profilaktycznej¹⁹ zaplanowano do realizacji następujące zadania:

- w roku szkolnym 2021/2022 – omówienie sposobów utrzymania odpowiedniej masy ciała we wszystkich okresach życia, wyjaśnienie zależności pomiędzy odżywianiem a wysiłkiem fizycznym, wskazanie zachowań prozdrowotnych i zagrażających zdrowiu,
- w roku szkolnym 2022/2023 – zapoznanie uczniów z warunkami zdrowego trybu życia, zaburzenia odżywiania, uświadomienie korzyści wynikających z aktywności fizycznej i wdrażania profilaktyki zdrowego trybu życia,
- w roku szkolnym 2023/2024 – jak dbać o zdrowie psychiczne i fizyczne, warunki zdrowego życia, utrwalanie zachowań sprzyjających zdrowiu poprzez realizację tematów: czym jest zdrowie, od czego zależy i jak należy o nie dbać, zaburzenia odżywiania,

¹⁹ Protokół ze spotkania Rady Rodziców z dnia 22 września 2021 r. w sprawie zaopiniowania planu pracy wychowawczo – profilaktycznej na rok szkolny 2021/2022, uchwała nr 5/2022/2023 Rady Rodziców z dnia 15 listopada 2022 r. w sprawie zaopiniowania planu na rok szkolny 2022/2023, uchwała Rady Rodziców nr 3/2023/2024 z dnia 14 września 2023 r. w sprawie zaopiniowania planu na rok szkolny 2023/2024, uchwała nr 2 z 12 września 2024 r. Rady Rodziców w sprawie zaopiniowania planu na rok szkolny 2024/2025.

- w roku szkolnym 2024/2025 – w ramach edukacji prozdrowotnej – kształtowanie zachowań służących zdrowiu.

Zadania w zakresie edukacji prozdrowotnej określone w Programie wychowawczo-profilaktycznym i doprecyzowane w rocznych planach pracy realizowali nauczyciele Zespołu na godzinach pozostających do dyspozycji wychowawcy, nauczyciele biologii, wychowania fizycznego, edukacji dla bezpieczeństwa oraz pośrednio na przedmiotach zawodowych w Technikum.

Zrealizowane działania profilaktyczne w poszczególnych oddziałach Technikum na godzinie pozostającej do dyspozycji wychowawcy²⁰ związane z edukacją prozdrowotną, w tym z zaburzeniami odżywiania wynikające z rocznych planów pracy wychowawczo-profilaktycznej przedstawiały się następująco:

- w roku szkolnym 2021/2022 – po jednej godzinie z ogólnej liczby 30 godzin w rocznym cyklu kształcenia o tematyce: zdrowy styl życia, zdrowe odżywianie, zasady zdrowego odżywiania;

- w roku szkolnym 2022/2023 – po jednej godzinie z ogólnej liczby 30 godzin w rocznym cyklu kształcenia o tematyce: światowy dzień otyłości, zdrowe nawyki żywieniowe, osoby, instytucje, organizacje udzielające pomocy dla uczniów, piramida zdrowego żywienia;

- w roku szkolnym 2023/2024 – po jednej godzinie z ogólnej liczby 30 godzin w rocznym cyklu kształcenia o tematyce: zdrowy tryb życia, zasady zdrowego odżywiania, moje zdrowie w moich rękach, w trosce o zdrowie – podstawowe zasady dbania o ciało i umysł;

- w roku szkolnym 2024/2025 – po jednej godzinie z ogólnej liczby 30 godzin w rocznym cyklu kształcenia o tematyce: jak dbam o swoje zdrowie, promocja zdrowego stylu życia, zaburzenia odżywiania się – problem współczesnej młodzieży.

W poszczególnych latach szkolnych w ramach godziny do dyspozycji wychowawcy zrealizowano we wszystkich klasach Technikum odpowiednio: 3, 8, 6 i 6 godzin lekcyjnych zajęć z zakresu edukacji prozdrowotnej obejmującej zaburzenia w odżywianiu.

Roczne plany pracy wychowawczo-profilaktycznej Zespołu wskazywały, że zajęcia w zakresie edukacji prozdrowotnej powinny być prowadzone przez pedagoga i pedagoga specjalnego we wszystkich latach szkolnych 2021/2022 – 2024/2025. W związku z realizacją planów pracy wychowawczo-profilaktycznych pedagog w 2022 r. przeprowadził po 1 godzinie zajęć lekcyjnych w każdym oddziale Technikum (łącznie 7 godzin) w zakresie edukacji prozdrowotnej o tematyce ścieżka zdrowia – jak powinniśmy dbać o nasz dobrostan. W pozostałych latach szkolnych okresu objętego kontrolą wyżej wskazani nauczyciele nie przeprowadzali zajęć w tym zakresie, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 126 – 174, 190 – 353, 354 – 361)

²⁰ Zgodnie z § 2 ust. 2 pkt c) rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół zajęcia z wychowawcą powinny dotyczyć istotnych problemów społecznych, w tym zdrowotnych.

W związku z realizacją zadań określonych w Planach pracy wychowawczo-profilaktycznych nie badano efektów (stopnia osiągnięcia założonych celów) realizowanych zadań. Planowane działania były adresowane do wszystkich uczniów Zespołu. W Szkole nie było realizowanych zewnętrznych programów o tematyce związanej z zaburzeniami odżywiania. Ewaluację planów profilaktyczno-wychowawczych prowadzono z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety, w której jeden z dziewięciu obszarów objętych badaniem dotyczył zasad zdrowego odżywiania. W obszarze tym wskazano, że zrealizowane zadania obejmowały tematy dotyczące zasad racjonalnego żywienia (godzina do dyspozycji wychowawcy).

Ustalono, że nauczyciele oraz osoby, którym powierzono edukację i profilaktykę dotyczącą zaburzeń odżywiania wśród uczniów Zespołu miały do tego właściwe przygotowanie (wykształcenie kierunkowe uzupełnione studiami podyplomowymi). Nie uczestniczyli jednak w szkoleniach, kursach, seminariach z zakresu edukacji prozdrowotnej, zaburzeń odżywiania.

(akta kontroli str. 184 – 189, 190 – 361)

1.4. W Technikum w ramach realizacji podstawy programowej dotyczącej nauczania poszczególnych przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych zapewniono zgodnie z art. 1 pkt.15a ustawy Prawo oświatowe upowszechnianie wiedzy wśród uczniów o zasadach racjonalnego odżywiania. Treści dotyczące zasad racjonalnego odżywiania na lekcjach przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych były skierowane do wszystkich uczniów Technikum, w różnych klasach według obowiązujących rozkładów godzin określonych w arkuszach organizacyjnych Szkoły. Potwierdzeniem zrealizowanych tematów przedmiotów ogólnokształcących, zawodowych oraz działań z Programu wychowawczo-profilaktycznego na godzinach do dyspozycji wychowawcy były wpisy w dziennikach lekcyjnych.

W latach 2021/2022 – 2024/2025 w ramach realizacji programów nauczania poszczególnych przedmiotów ogólnokształcących wiedza o zasadach racjonalnego odżywiania, w tym także dotycząca zaburzeń w odżywianiu przekazywana była na lekcjach: biologii, edukacji dla bezpieczeństwa, wychowania fizycznego. Zgodnie z podstawą programową w ramach przedmiotu biologii została przeprowadzona w klasie pierwszej jedna godzina lekcyjna dotycząca „zasad racjonalnego odżywiania” z łącznej liczby 66 godzin zrealizowanych z tego przedmiotu w tej klasie. W ramach przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa została przeprowadzona jedna lekcja na temat „zasad zdrowego stylu życia” z łącznej liczby 36 godzin przeznaczonych na realizację tego przedmiotu w klasie. Jedna lekcja w całym cyklu kształcenia chemii (ze 140 godzin) przeznaczona została na zasady zdrowego odżywiania.

W Technikum zapewniano upowszechnianie wiedzy o zasadach racjonalnego odżywiania także na lekcjach przedmiotów zawodowych w technikum żywienia i usług gastronomicznych, tj.:

- zasady żywienia - 9 godzin ze 106 godzin w cyklu kształcenia tego przedmiotu na temat: zasad układania jadłospisu, oceny jadłospisu, diety i jej znaczenia w żywieniu, pozytywnych nawyków żywieniowych i ich wpływu na zdrowie organizmu;

- pracownia planowania żywienia i organizacji produkcji gastronomicznej – 10 godzin z 200 godzin w cyklu kształcenia tego przedmiotu na temat przygotowywania posiłków zgodnie z zasadami zdrowego żywienia, obliczania podstawowej i całkowitej przemiany materii, obliczania wartości energetycznej posiłków, omówienia piramidy zdrowego żywienia osoby dorosłej, diety eliminujące mięso, układanie jadłospisu wegańskiego, projektowanie menu dla jadłospisu niskoenergetycznego o niskim indeksie glikemicznym, projektowanie parametrów do jadłospisu niskokalorycznego.

W Szkole nie były wdrażane autorskie programy edukacyjne dotyczące działań prozdrowotnych obejmujących zaburzenia w odżywianiu.

(akta kontroli str. 179 – 183, 365 - 372)

1.5. Zasady udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów Szkoły określone były w Statucie Zespołu i zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach²¹. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna mogła być udzielana uczniom, rodzicom m.in. w związku z profilaktyką uzależnień i innymi problemami dzieci i młodzieży, przez wychowawcę, psychologa, pedagoga szkolnego, pedagoga specjalnego, a także dyrektora Szkoły.

Pedagog szkolny zatrudniony był w Szkole od 1 września 2006 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, pedagog specjalny w okresie od 1 września 2023 r. oraz psycholog w okresie od 1 września 2024 r. w niepełnym wymiarze czasu pracy²².

Szczegółowy zakres zadań pracowników odpowiedzialnych za udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej określony został w zakresach obowiązków tych pracowników Szkoły²³.

Ustalono, że kwalifikacje ww. specjalistów zatrudnionych w Zespole były zgodne z określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli²⁴.

(akta kontroli str. 4 – 35, 40 – 53, 373)

1.6. W latach 2021/2022 – 2024/2025 Dyrektor Szkoły nie udzielał indywidualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom z otyłością, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

Do Dyrektora Zespołu Szkół nie wpływały zgłoszenia od rodziców, nauczycieli specjalistów, wychowawców, higienistki szkolnej o udzielenie pomocy

²¹ Dz. U. 2023 poz. 1798, dalej: rozporządzenie w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

²² Pedagog specjalny – 15,40/22, a psycholog 19,40/22.

²³ W zakresach czynności określono udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w związku z profilaktyką uzależnień i innymi problemami dzieci i młodzieży bez wyszczególnienia profilaktyki w zakresie zaburzeń w odżywianiu.

²⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 2102 i poprzednio obowiązujące rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli. Wymagane kwalifikacje nauczycieli uczących w Zespole Szkół, w tym psychologa, pedagoga szkolnego, pedagoga specjalnego potwierdzone zostały w arkuszach organizacyjnych pozytywnie zaopiniowanych przez Kuratorium Oświaty w Rzeszowie.

psychologiczno-pedagogicznej w związku z problemami zdrowotnymi wynikającymi z zaburzeń odżywiania (anoreksja, bulimia, otyłość). Z informacji uzyskanej od higienistki wynikało, że przekazywała wyniki nieprawidłowej masy ciała do służby zdrowia, jednak do Szkoły nie były przekazywane informacje zwrotne z zaleceniami od lekarzy rodzinnych.

(akta kontroli str. 374 – 448, 449 – 453, 505 – 512)

Roczne plany pracy psychologa, pedagoga szkolnego i pedagoga specjalnego oraz sprawozdania z ich realizacji wskazywały, że problematyka dotycząca profilaktyki prozdrowotnej, w tym zaburzeń odżywiania nie była realizowana przez nauczycieli specjalistów w zakresie obejmującym udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom Technikum. Raporty z monitorowania procesu organizacji i udzielania pomocy przez psychologa/pedagoga wskazywały, że działania ukierunkowane były wobec uczniów z opiniami/orzeczeniami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej dotyczącymi zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć rewalidacyjnych, uczestników procedury Niebieskiej Karty w domu. Zdiagnozowane problemy dotyczyły głównie stanów emocjonalnych uczniów i związanych z tym problemów w ich zachowaniu. Stosowane formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów to m.in. porady i konsultacje, które nie dotyczyły wsparcia uczniów z nieprawidłową masą ciała. Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że psycholog, pedagog szkolny, pedagog specjalny wykonują inne zadania wynikające z ich obowiązków zawodowych oraz zgodne z priorytetami Ministra Oświaty i Kuratora Oświaty.

(akta kontroli str. 339 – 448, 362 – 364, 509 - 514)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że po otrzymaniu od higienistki szkolnej informacji w zakresie działalności gabinetu profilaktyki w Zespole dotyczących stanu zdrowia uczniów z własnej inicjatywy nie podejmował żadnych działań. Higienistka szkolna nie zgłaszała konieczności udzielenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, u których stwierdzono nieprawidłową masę ciała. Uczniowie informowali, że rodzice otrzymywali informacje i zalecenia od lekarzy, jednak nie informowali o ich treści Szkoły i nie wyrażali zgody na korzystanie ze specjalistów szkolnych (psycholog, pedagog). Higienistka szkolna prowadziła gablotę z informacjami prozdrowotnymi (obok gabinetu) i rozpowszechnia ulotki o treści prozdrowotnej i edukacyjnej. Podał również, że nie ma kompetencji, uprawnień czy fachowej wiedzy, aby monitorować uczniów z nieprawidłową masą ciała, tj. identyfikować, dlaczego jeden lub wielu uczniów jest z niedowagą lub nadwagą w Szkole. Jeszcze trudniej jest mu podejmować działania mające temu zapobiec. Higienistka szkolna przekazuje wyniki badań do lekarzy rodzinnych. Lekarze rodzinni nie wydali żadnych zaleceń dla Szkoły.

(akta kontroli str. 179 – 183, 449 – 453, 513 - 514)

1.7.

W Zespole Szkół zostały opracowane procedury kontroli zarządczej zgodnie z Komunikatem²⁵ nr 23 Ministra Finansów i wprowadzone zarządzeniem

²⁵ Komunikat nr 23 Ministra Finansów z 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz.Urz. M.F. nr 15, poz. 84).

Dyrektora Zespołu Szkół nr 1/03/2021 z dnia 4 marca 2021 r. Zidentyfikowane obszary ryzyka nie dotyczyły problematyki zaburzeń związanych z żywieniem.

(akta kontroli str. 454 - 498)

W ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego nad realizacją podstawy programowej w zakresie zagadnień dotyczących zaburzeń odżywiania Dyrektor Szkoły uczęszczał na obserwacje zajęć i kontrolował stopień realizacji podstawy programowej danego przedmiotu. Dyrektor Szkoły wskazał, że w Szkole nie wystąpiło ryzyko niezrealizowania tematów związanych z podstawą programową. Tematyka związana z realizacją podstawy programowej w zakresie zagadnień dotyczących zaburzeń odżywiania stanowi niewielki zakres tematów zrealizowanych na przedmiotach ogólnokształcących i zawodowych i nie była zagrożona jej realizacja. Na koniec każdego roku szkolnego na konferencji plenarnej Dyrektor Szkoły został poinformowany, że zrealizowana została podstawa programowa poszczególnych przedmiotów.

(akta kontroli str. 54 – 56, 93 – 109, 499 – 504)

W Szkole obowiązują Standardy ochrony małoletnich oraz procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych przyjęte zarządzeniem Dyrektora Zespołu Szkół nr 2/08/2024 z dnia 14 sierpnia 2024 r. Procedury zawierają zapisy dotyczące informowania stosownych organów, jeśli Szkoła pozyska informacje o niewłaściwej opiece nad dziećmi ze strony rodziców. Procedury wskazują kolejne etapy postępowania oraz osoby odpowiedzialne, a także instytucje i organy, do których Szkoła powinna zwracać się w sytuacji zagrożeń, np. opieka społeczna, policja, kurator sądowy, sąd rodzinny. W poprzednich latach Szkoła posiadała inne procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych odnoszących się do ochrony uczniów. Aktualnie obowiązujące od 1 września 2024 r. standardy ochrony małoletnich odnoszą się do działań ogólnych, nie wskazują procedur postępowania dotyczących np. podejrzenia niewłaściwej opieki ze strony rodziców w związku z zaburzeniami odżywiania, mogącymi zagrażać zdrowiu czy życiu dziecka. W latach 2022 – 2025 nie występowały przypadki informowania przez Szkołę stosownych organów o naruszeniu praw uczniów, w tym podejrzenia niewłaściwej opieki ze strony rodziców w związku z zaburzeniami odżywiania, mogącymi zagrażać zdrowiu czy życiu dziecka.

(akta kontroli str. 479 – 498, 535 - 537)

W latach 2022 – 2025 nie były przeprowadzone w Szkole kontrole w zakresie realizacji zadań na rzecz edukacji i profilaktyki prozdrowotnej, w tym związanej z zaburzeń odżywiania. Z wyjaśnienia Dyrektora Szkoły wynika, że w zakresie zaburzeń odżywiania nie było zaleceń ze strony lekarzy skierowanych do Szkoły, nie było zgłoszeń od rodziców dzieci z nieprawidłową masą ciała o zaburzeniach odżywiania ich dzieci, w związku z tym nie było potrzeby prowadzenia dodatkowych działań, a tym samym przeprowadzania kontroli z tych działań.

(akta kontroli str. 499 – 504, 509 - 512)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z art. 26 ust. 2 i 3 ustawy Prawo oświatowe dyrektor szkoły lub placówki albo upoważniony przez niego pracownik szkoły lub placówki przeprowadza diagnozę, w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów. Statut Szkoły wskazywał, że Szkoła powinna

prowaćdzic działania z zakresu wychowania i profilaktyki poprzez rozpoznawanie i analizowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i problemów uczniów.

Dyrektor Szkoły sporządzał niekompletne diagnozy potrzeb i problemów rozwojowych uczniów Zespołu²⁶, tj. bez uwzględnienia informacji higienistki szkolnej o stanie zdrowia uczniów, liczbie uczniów z nieprawidłową masą ciała (wg sprawozdań z działalności gabinetu profilaktycznego Szkoły). Diagnozy potrzeb opracowane w Szkole na lata szkolne 2021/2022 – 2024/2025²⁷, ukierunkowane były głównie na przestrzeganie norm społecznych, motywację do uczenia się, nie wskazywały natomiast problemów związanych ze stanem zdrowia uczniów, nieprawidłową masą ciała, promowaniem zdrowego stylu życia, zaburzeniami w odżywianiu. Nie wykorzystywano szczegółowych danych w zakresie masy ciała uczniów, które stanowiły istotne źródło do wykorzystania w planowaniu działań z tym związanych.

Dyrektor Zespołu wyjaśnił, że pomimo występujących problemów nieprawidłowej masy ciała nie identyfikowano w tym zakresie czynników ryzyka i zagrożeń. Dyrektor wyjaśnił, że problemem nieprawidłowej masy ciała uczniów zajmuje się higienistka szkolna, a uczniowie w ankietach nie wskazali takiego problemu. Bez względu czy badania w tym zakresie prowadziła higienistka, czy też pedagog szkolny problem w Szkole został zauważony i ujęty w działaniach profilaktyczno-wychowawczych na dany rok szkolny.

(akta kontroli str. 362 – 364)

NIK wskazuje, że zaplanowanie i realizacja zadań z zakresu profilaktyki zaburzeń odżywiania, w oparciu o niepełną diagnozę, powodowało brak możliwości ich ukierunkowania ściśle na potrzeby adekwatne do występujących wśród uczniów Technikum.

(akta kontroli str. 81 – 109, 362 - 364)

2. Zgodnie ze Statutem Technikum realizuje się m.in. zadania określone w Programie wychowawczo-profilaktycznym, które powinny być szczegółowo określone planie pracy wychowawczo-profilaktycznej.

Roczne plany pracy wychowawczo-profilaktycznej Zespołu wskazywały, że zajęcia w zakresie edukacji prozdrowotnej powinny być prowadzone przez pedagoga i pedagoga specjalnego we wszystkich latach szkolnych 2021/2022 – 2024/2025. W związku z realizacją planów pracy wychowawczo-profilaktycznych pedagog w roku szkolnym 2022/2023 w okresie wrzesień-listopad w ramach zastępstwa przeprowadził po 1 godzinie zajęć lekcyjnych w każdym oddziale Technikum (łącznie 7 godzin) w zakresie edukacji prozdrowotnej o tematyce ścieżka zdrowia – jak powinniśmy dbać o nasz dobrostan. W pozostałych latach szkolnych okresu objętego kontrolą, tj. 2021/2022 oraz 2023/2024-2024/2025 pedagog i pedagog specjalny nie przeprowadzali zajęć z zakresu edukacji prozdrowotnej wynikających z rocznych planów pracy wychowawczo-profilaktycznych.

(akta kontroli str. 126 – 174, 190 – 353, 354 – 361)

²⁶ Nie identyfikowano zagrożeń i czynników ryzyka dla poszczególnych Szkół wchodzących w skład Zespołu Szkół, w tym dla Technikum.

²⁷ Które były podstawą do opracowania Programu wychowawczo-profilaktycznego oraz planów działań wychowawczo-profilaktycznych na dany rok szkolny.

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że zatrudnieni w Szkole: pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog nie uczestniczyli w realizacji planów pracy wychowawczo-profilaktycznej, ponieważ w ramach swoich obowiązków realizują różne inne zadania związane ściśle z ich pracą i priorytetami Ministra Oświaty i Kuratora Oświaty.

(akta kontroli str. 126 – 174, 190 – 353, 354 – 361)

3. Zgodnie z przepisami §2 ust. 1 w zw. z §1 rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej przez szkołę polega m.in. na rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia i czynników środowiskowych wpływających na jego funkcjonowanie. Potrzeba udzielenia tej pomocy może wynikać z choroby przewlekłej²⁸.

W latach 2021/2022 – 2024/2025 Dyrektor Szkoły nie zapewnił udzielania indywidualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom z otyłością, w tym nie podejmował działań w celu pełnej identyfikacji potrzeb rozwojowych uczniów. Biorąc pod uwagę skalę odchyleń od prawidłowej masy ciała²⁹, zasadnym wydaje się podejmowanie przez Szkołę działań mających na celu objęcie ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną, przynajmniej w przypadkach skrajnych odchyleń od prawidłowej masy ciała, w szczególności w przypadku otyłości, która jest chorobą przewlekłą.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczną organizuje dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki³⁰.

Dyrektor wyjaśnił, że nie ma uprawnień i kompetencji do podejmowania działań w zakresie organizacji indywidualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów z potrzebami wsparcia. Zgodnie z przepisami korzystanie z pomocy jest dobrowolne więc nie było podstaw ingerowania w sytuację zdrowotną uczniów i współpracy z rodzicami uczniów, u których zdiagnozowano problem nieprawidłowej masy ciała. Samodzielne podejmowanie przez Szkołę prób organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznych dla osób z otyłością bez kompleksowego zdiagnozowania przyczyny tej choroby i opracowania szerokiego zakresu pomocy dla takiego ucznia przez osoby kompetentne (lekarzy, specjalistów dietetyków, poradnie psychologiczno-pedagogiczne) jest tylko sztucznym udawaniem działań (uczniowie nie chcą chodzić na tego typu spotkania i nic one nie dadzą) i nie doprowadzi do polepszenia stanu zdrowia dziecka oraz zwalczania otyłości u uczniów.

NIK wskazuje, iż brak pełnego rozpoznania potrzeb rozwojowych uczniów z chorobami przewlekłymi mógł skutkować nieobjęciem pomocą psychologiczno-pedagogiczną uczniów z chorobą przewlekłą, jaką jest otyłość.

(akta kontroli str. 374 – 448, 449 – 453, 505 – 512)

4. Zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 maja 2001 r. *Prawo o miarach*³¹ w związku z § 5 pkt 9 i 10 rozporządzenia z dnia 13 kwietnia 2017 r. Ministra

²⁸ Zgodnie z przepisami § 2 ust. 2 pkt 8 rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

²⁹ Stwierdzoną na podstawie przeprowadzonych przez higienistkę szkolną testów przesiewowych.

³⁰ §4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

³¹ Dz.U. z 2022 r. poz. 2063.

Rozwoju i Finansów w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli³², prawnej kontroli metrologicznej w zakresie legalizacji ponownej podlegają następujące rodzaje przyrządów pomiarowych wprowadzonych do obrotu lub użytkowania po dokonaniu oceny zgodności w rozumieniu art. 2 pkt 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 339/93³³: wagi nieautomatyczne i automatyczne. Termin, do legalizacji wag określa rozporządzenie Ministra Przedsiębiorczości i Technologii z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych³⁴ w załączniku nr 5. Rodzaje dowodów legalizacji pierwotnej, legalizacji jednostkowej i legalizacji ponownej oraz okresy ważności tych legalizacji określa tabela nr 1: dla wag automatycznych i nieautomatycznych okres ważności legalizacji ponownej jest określony w wierszach 19 i 20 ww. tabeli i wynosi 25 miesięcy.

Waga lekarska do pomiaru masy ciała i wzrostu przyjęta została na wyposażenie gabinetu profilaktycznego Szkoły w dniu 5 października 2015 r. Do czasu kontroli NIK waga nie była poddawana legalizacji. Jedyna legalizacja wagi dokonana została 20 lutego 2025 r.³⁵

Dyrektor Zespołu wyjaśnił, że przyczyną nielegalizowania wagi w wymaganych terminach była nieświadomość takiego obowiązku.

NIK wskazuje, że legalizacja wagi to potwierdzenie, iż urządzenie spełnia wymagania określone w ww. przepisach. Zaś niedopełnienie tego wymogu może skutkować ryzykiem błędnych pomiarów.

(akta kontroli str. 515 – 534)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Przeprowadzanie zgodnie z ustawą Prawo oświatowe i Statutem Zespołu rzetelnych diagnoz w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym z uwzględnieniem informacji o stanie zdrowia uczniów udostępnianych przez higienistkę szkolną.
2. Prowadzenie wszystkich zaplanowanych w rocznych planach pracy wychowawczo-profilaktycznych zajęć związanych z tematyką edukacji zdrowotnej przez pedagoga i pedagoga specjalnego.
3. Podejmowanie działań mających na celu udzielanie indywidualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów z potrzebami wsparcia w zakresie chorób przewlekłych, m.in. wynikających z zaburzeń odżywiania.
4. Legalizowanie wagi lekarskiej służącej do pomiaru masy ciała i wzrostu w wymaganych terminach.

³² Dz.U. z 2017 r. poz. 885.

³³ Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 30.

³⁴ Dz. U. z 2019 r., poz. 759.

³⁵ Świadectwo legalizacji ponownej z dnia 20 lutego 2025 r. wydane przez Dyrektora Okręgowego Urzędu Miary w Krakowie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje *prawo zgłoszenia* na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora jednostki organizacyjnej NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 30 maja 2025 r.

Kontroler
Alina Walenia
Główny specjalista k.p.
/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Stefan Gados
z up.
p.o. Wicedyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Rzeszowie
/-/
Stanisław Jarzyna